

Hej och varmt välkommen till Litteraturvetenskap A3: Från renässans till realism!

Under denna kurs kommer vi att behandla valda skönlitterära texter från renässansen till och med realismen, ungefär tidsperioden 1600 till 1880. Under kursen läggs särskilt fokus på litteraturhistorieskrivning och kanonformering. Diskussionen om texterna sätts kontinuerligt i relation till samhällsutvecklingen, genusrelationer, bokmarknaden, samt epok- och genrehistoriska aspekter.

Undervisning och tentamen

Kursen inleds med en introduktionsföreläsning måndag den 27 mars 12.15–14, och avslutas med en tentamen i vecka 17.

Kursen utgörs av föreläsningar och seminarier. Närvaro på seminarier är en del av examinationsunderlaget och frånvaro från dessa kompletteras genom skriftlig ersättningsuppgift som mejlas till läraren innan kursens slut. Anmäl frånvaro till läraren via mejl om ni vet att ni inte kan gå på seminariet.

Litteratur

Mycket av kurslitteraturen finns online, antingen som kompendium på Studium, eller genom länk till e-bok via UUB eller Litteraturbanken. Det är dock viktigt att ni har tillgång till det litteraturhistoriska översiktsverket *Litteraturens historia i världen* (Olsson & Algulin), 7:upplagan, och ni har stor användning av antologin *Texter från Sapfo till Strindberg*. Det är ok att läsa primärlitteratur i svensk översättning, men notera att sv. övers sällan finns online utan att ni då behöver införskaffa dem själva, i bibliotek eller bokhandel. Ett fåtal texter, som kan vara svårtillgängliga på andra sätt, finns i läspärm. Läspärmen är en fysisk pärm där ett läsexemplar av texten ifråga finns att tillgå. Pärmen står källarplan i hus 6 i Engelska parken, korridoren längst in.

Vid första föreläsningen kommer det finnas utrymme för frågor om kursen i stort, men har du frågor som du vill ha svar på innan dess tveka inte att mejla mig på tim.berndtsson@littvet.uu.se

Bästa hälsningar

Tim Berndtsson

A3. Litteratur och läsanvisningar

Läsanvisningar i kursen A3, "Från renässans till realism (1600–1880)" 7.5 Hp

VT 2023

Lärare: Tim Berndtsson, tim.berndtsson@littvet.uu.se

Nedan finner du läsanvisningarna för A3. Många verk finns att tillgå fritt online (om än inte alltid i svensk översättning). Flera erbjuds via digitalt kompendium på Studium. men listan nedan utgår ifrån att ni har tillgång till två antologier: *Texter från Sapfo till Strindberg*, liksom *Svensk poesi*, samt det litteraturhistoriska översiktsverket *Litteraturens historia i världen*. Notera att läsmängden under kursen är relativt stor, så se till att inplanera inläsningen med eftertanke! Vi kommer också under kursen diskutera möjliga strategier för läsning av större textmängder.

OBS. Fram till fem veckor innan kursstart kan mindre justeringar av litteraturen komma att göras, dock inget som kräver inköp av verk.

Förkortningar

K = Kompendium (finns på Studium, åtkomligt i modulen för respektive seminarium, efter att du registrerats på kursen)

TSS = *Texter från Sapfo till Strindberg*

LB = Litteraturbanken

LHV = *Litteraturens historia i världen*, av Bernt Olsson, Ingemar Algulin och Johan Sahlin, 7. uppl. Lund: Studentlitteratur, 2019

L = Läspärm, (finns i administrationskorridoren i hus 6, Engelska parken)

Föreläsning 1: Introduktionsföreläsning – Den tidigmoderna epoken

Ca 20 min av föreläsningen ägnas åt introduktion till kursen: kursmål, betygskriterier, seminarieformer etc.

Föreläsning 2: William Shakespeare

Seminarium 1: William Shakespeare

Primärlitteratur:

William Shakespeare, *Hamlet*

William Shakespeare, *As You Like It / Som ni behagar*

Det går bra att läsa svensk översättning. Om ni läser original så välj textkritiska utgåvor –det har betydelse, särskilt vad gäller Hamlet, och dessa innehåller även mycket behjälpligt t.ex. introduktioner och ordförklaringar. Arden Shakespeare, Oxford Shakespeare eller Norton Shakespeare, kan rekommenderas. Bägge pjäs finns även tillgängliga digitalt, men se även då till att läsa textkritisk utgåva, t.ex. hos Internet Shakespeare (som också har mängder med intressant extramaterial):
<https://internetshakespeare.uvic.ca/Library/Texts/AYL/> (Länkar till en externa sida.) och
<https://internetshakespeare.uvic.ca/Library/Texts/Ham/> (Länkar till en externa sida.).

Sekundärlitteratur

LHV, kap. "Det engelska dramat", (s. 194-201; i 7:de upplagan, har du tidigare upplaga läses motsvarande.)

David Benington, "Introduction" ur *Murder Most Foul: Hamlet Through the Ages* (Oxford, 2011), s. 1-6
Länk via UUB: <https://go.exlibris.link/7Zv75Tb9> [Läs gärna flera avsnitt ur volymen om du har tid och intresse]

Valerie Traub, "The homoerotics of Shakespearean comedy (As You Like It, Twelfth Night)" i *Desire and Anxiety. Circulations of Sexuality in Shakespearean Drama* (Läspärm: finns även digital tillgänglig via UUB i antologin *Shakespeares Comedies: A Guide to Criticism*, avsn. 4 <https://go.exlibris.link/2T6L65GP>)

Föreläsning 3: Barock och klassicism

Seminarium 2: 1600-talsdikt

Primärlitteratur

Georg Stiernhielm, "Hercules"

Lars "Lucidor" Johansson, "Skulle Jag sörja då wore Jag tokot", "It Samtaal emellan Döden och en säker Menniskia" [TSS/SP]

Sophia Elisabeth Brenner, "Öfwer Christi Födelse" [SP], "Öfwer lilla Sonen Martin Brenner" [TSS]

Andreas Gryphius, "Afton" [TSS], "Inskrift ovanför dödlighetens tempel" [TSS], "Es ist alles Eitel" (två översättningar) [TSS]

John Donne, "A Valediction: Forbidding Mourning", "The Canonization", "Holy Sonnet X", "Holy Sonnet XII", "Hymn to God, My God, in My Sickness", "Meditation XVII" [K; samtliga utom "the Canonization" finns också övers. i TSS]

Sor Juana Inez de la Cruz, ett urval dikter i övers. [K]

Blaise Pascal, ur *Tankar* [K]

Sekundärlitteratur

LHV, kap. "Manierismen och barocken", (s. 202-229; i 7:de upplagan, har du tidigare upplaga läses motsvarande.)

Daniel Möller, Andreas Gryphius "Es ist alles Eitel" ur Bibbi Jonsson & Birthe Sjöberg (red.) *Att granska och diskutera. Lyrikanalyser*, s. 29-41 [K]

Octavio Paz, "Hör mig med ögonen", ur *Sor Juana*, övers. Elisabeth Helms & Manni Kössler, (Stockholm, 1992 [1982]), s. 287-304 [K]

Stina Hansson, "Mellanspel: Att införliva en repertoar" ur *Från Hercules till Swea. Den litterära textens förvandlingar* [LB:

<https://litteraturbanken.se/f%C3%B6rfattare/HanssonS/titlar/Fr%C3%A5nHerculesTillSwea/sida/40/faksimil> (Länkar till en externa sida.)]

Valborg Lindgärde, "Att ha sin fröjd hos Gud. Sophia Elisabet Brenner och fromhetens poesi", ur *Vår lärda Skalde-fru: Sophia Elisabet Brenner och hennes tid*, red. Arne Jönsson, Valborg Lindgärde & Elisabet Göransson, Lund 2011, s. 179–207 [K]

Seminarium 3: Upplysningstidens drama, dikt och debatt

Primärlitteratur

Gotthold Ephraim Lessing, *Nathan den Vise*

Voltaire, "Filosof", "Jämlikhet", "Tolerans", "Vidskepelse" samt "Natur" ur *Filosofiskt ficklexikon* [L; notera att artiklarna kan variera lite, beroende på utgåva om du läser annorstädes]

Hedvig Charlotta Nordenflycht, "Fruentimrets försvar" [K]

Anna-Maria-Lenngren, "Portraiterne" [TSS], "Pojkarne" [TSS], "Några ord till min kära dotter" [TSS], "Grefvinnans besök" [TSS],

Immanuel Kant, "Svar på frågan: vad är Upplysning" [TSS]

Lessings verk finns i flera svenska utgåvor, i bokhandeln i *Litteraturens klassiker i urval*, Voltaire *Filosofiskt ficklexikon* finns antikvariskt. Engelska översättningar, och franskt och tyskt original, kan nås fritt digitalt ex. via Gutenberg.org eller via katalogen hos Uppsala universitetsbibliotek.

<https://www.ub.uu.se/> (Länkar till en externa sida.)

Sekundärlitteratur

LHV, kap. "Klassicismen och upplysningen", s. 231–265 (i 7:de upplagan, har du tidigare upplaga läses motsvarande)

Ann Öhrberg, "Nordenflycht som kvinnopolitisk författare", i *Vittra fruntimmer*, 2001, s. 253–274 [K]

Marie-Christine Skuncke "Was there a Swedish Enlightenment?" [K]

Dorinda Outram, Kapitel 1, i *Upplysningen*, övers. Kjell Waltman & Inge RL Larsson. (Stockholm, 2021 [2013]) [K]

Föreläsning 4: Upplysningens förnuft och känsla

Seminarium 4: Sturm und Drang, sentimentalitet och känsla

Primärlitteratur

Johann Wolfgang von Goethe, *Den unge Werthers lidanden* [Finns i sv. övers. i bokhandeln i flera utgåvor, ex. i Breitholtz, *Litteraturens klassiker, band 10, Tre sjuttonhundratalsromaner*]

Thomas Thorild, "Passionerna" [länk hos Litteraturbanken: i modern utgåva här: <https://litteraturbanken.se/f%C3%B6rfattare/ThorildT/titlar/AttF%C3%B6lja%C3%96gonblicken/sida/4/etext> i original här: <https://litteraturbanken.se/f%C3%B6rfattare/ThorildT/titlar/Passionerna/sida/3/faksimil> (Länkar till en externa sida.) OBS se till att läsa hela texten, inkl. företal, inte bara urvalet i TSS], "Til sällskapet Utile Dulci" [TSS], "Om hösten 1785" [TSS], "Scene" [TSS], "Caractere" [TSS]

Johan Henric Kellgren, ur "Meddelanden rörande Utile Dulcis pristävling", "Angående påbudet om snöskottning"

Sekundärlitteratur

LHV, kap. "Förromantiken och nyklassicismen", s. 267-299 (i 7:de upplagan, har du tidigare upplaga läses motsvarande.)

Inger Sigrun Brodey, "Masculinity, sensibility, and the 'man of feeling': The gendered ethics of Goethe's Werther", *Papers on Language and Literature*, vol. 35 (1999), s. 115–140, artikel finns via UUB: <http://tinyurl.com/ugrjge4> (Länkar till en externa sida.)

Otto Fischer, "Att sjunga Passionerna: Medium och performativitet hos Thomas Thorild" i TFL, 2008 [K]

Föreläsning 5: Romantik

Seminarium 5: Romantik och idealism

Primärlitteratur

Karoline von Günderode, "Ett apokalyptiskt fragment" [TSS]

Bettina von Arnim, ur *Die Gûnderrode* [Om Hôlderlin] [TSS]

Friedrich Hôlderlin, „Hâlfthen av livet“, ”Till parcerna“, ”Hyperions ôdessång“, ”Patmos” [TSS], ”Den tyska idealismens âldsta systemprogram” (skriven tillsammans med G F.W. Hegel och F. Schelling) [K]

Friedrich Schlegel, Ur ”Atheneums-Fragment” [TSS], ”Om obegriplighet“ [K]

William Wordsworth, ur ”Fôrord” till andra upplagan av *Lyrical Ballads*, samt ”Påskliljorna / I wandered lonely as a cloud” och ”Hon glânste som en glâdjesyn / She was a phantom of delight” [TSS]

John Keats, ”Ode to a Grecian Urn / Ode till en grekisk urna”, ”Ode to a Nightingale / Ode till en nâktergal” ” Brev till Richard Woodhouse” [TSS]

Erik Gustaf Geijer, ”Vikingen”, ”Odalbonden”, ”Den lille kolargossen” ”Shakespeare”, ”På Nyârsdagen 1838”, ”Natthimlen”[TSS]

Erik Johan Stagnelius, ”Amanda”, ”Till Fôrruttnelsen”, ”Vân! i fôrôdelsens stund”, ”Resa, Amanda! jag skall”, ”Hvad suckar hâcken?”, ”Necken”, ”Endymion”, ”Suckarnes mystèr” [TSS]

Esaias Tegnér, ”Det eviga”, ”Skaldens morgonpsalm”, ”Mjeltsjukan”, ”Den dôde” [TSS], ”Brev till Martina von Schwerin” [TSS]

Martina von Schwerin, Brev till Esaias Tégner, Brev till C. G. Brinckman [urvalet i TSS]

Sekundârlitteratur

LHV, kap. LHV, kap. ”Romantiken”, s. 310-347 (i 7:de upplagan, har du tidigare upplaga lâses motsvarande)

Frederick Beiser, ”The Meaning of ’Romantic Poetry’”, *The Romantic Imperative. The Concept of Early German Romanticism* (Cambridge, 2003), s. 6–22, finns som e-bok via

UUB: <http://tinyurl.com/wazj6oh> ([Lânkâr till en externa sida.](#))

Horace Engdahl, ”Intighetens skalpell”, *Den romantiska texten* (1995), s. 154–186 [K]

Ingrid Elam, ur kap. ”Lâsarter” i *Min obetydliga beundran. Martina von Schwerin och den moderna lâsarens fôdelse* (Stockholm, 2004) [K]

Ola Larsmo, ”Erik Gustaf Geijers skrâmmande lycka - samtal med en stengâst” ur *Ord & Bild*, 4:,3 1997 [lânk hâr](#) ([Lânkâr till en externa sida.](#)) ([Lânkâr till en externa sida.](#))

Fôrelâsning 6: 1800-talets roman

Seminarium 6: Skrâckromantik och gotik

Primârlitteratur

E.T.A Hoffmann *Der Sandmann / Sandmannen*

Emily Brontë, *Wuthering Heights / Svindlande höjder*

Bägge finns i bokhandeln, på såväl originalspråk som svenska.

Sekundärlitteratur

Claes Göran Holmberg och Anders Ohlsson "Berättare och berättelsenivåer" ur *Epikanalys* 70–83 (K)

Dorothy van Ghent, "The Window Figure and the Two-Children Figure in 'Wuthering Heights'" *Nineteenth-Century Fiction*, (1952), UUB: <https://go.exlibris.link/v4sw2kNd>

Föreläsning 7: Romanens århundrade

Seminarium 8: 1800-talsromanen – Frankrike och England

Primärlitteratur

Jane Austen, *Pride and Prejudice / Stolthet och Fördom* (i bokhandeln eller i originaltrogen och/eller textkritisk digital utgåva)

Honoré de Balzac, *Le Père Goriot / Pappa Goriot* ((i bokhandeln eller i originaltrogen och/eller textkritisk digital utgåva)

Sekundärlitteratur:

LHV, ur kap. "Från realism till naturalism", avsnitt "Jane Austen, systrarna Brontë och den psykologiska samhällsromanen" och "Fransk realism: Stendahl, Balzac, Flaubert".

Robert Markley, "The Economic Context", i *The Cambridge Companion to 'Pride and Prejudice'*, ed. by Janet Todd. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, 79-96. Länk till e-bok i UUB: <https://tinyurl.com/yyjlfcr5> (Länkar till en externa sida.)

Peter Brooks, "Realism and Representation" ur *Realistic Visions* (2005) Länk till e-bok i UUB: <http://tinyurl.com/u78kscl> (Länkar till en externa sida.)

Seminarium 8: 1800-talsromanen – Sverige

Primärlitteratur

Fredrika Bremer, *Familjen H**** [i bokhandeln eller som e-bok på [litteraturbanken](#) (Länkar till en externa sida.) (Länkar till en externa sida.)

Carl Jonas Love Almqvist, *Det går an* [i bokhandeln eller som e-bok på [litteraturbanken](#) ([Länkar till en externa sida.](#)) ([Länkar till en externa sida.](#))

Sekundärlitteratur

LHV, ur kap. "Från realism till naturalism", avsnitt "Den industriella expansionen och de politiska strömningar" och "Samhället i litteraturen", s. 349-352, 353-356 (I 7:de upplagan, motsvarande avsnitt i tidigare uppl.)

Åsa Arping, "Hushållet som romanverkstad. Fredrika Bremers Familjen H*** och 1830-talets litterära debatt", *Samlaren* 1997: 118, s. 91–111, hämtas här: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:625665/FULLTEXT01.pdf> ([Länkar till en externa sida.](#))

Jon Viklund, "Det retoriska maskineriet *Det går an*: C.J.L. Almqvist och det ideala övertygandets teknik", *Tidskrift för litteraturvetenskap*, 2005. nr 1-2, s. 56-73 (K)

Om du har tid, läs gärna också:

Johan Svedjedal, *Debatten kring Det går an*, på [litteraturbanken.se](#) ([Länkar till en externa sida.](#))